

Юдіна О. І., доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Університету митної справи та фінансів
ORCID: 0000-0003-3699-5321

Стеблюк Н. Ф., кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Університету митної справи та фінансів
ORCID: 0000-0002-4488-769X

Майко О. В., викладач кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
Університету митної справи та фінансів
ORCID: 0009-0001-0283-9673

Зеніна Д. О., здобувач вищої освіти
Університету митної справи та фінансів
ORCID: 0009-0001-1907-2886

УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ВИТРАТ

У статті розкриваються підходи до аналізу поточних витрат виробництва та оцінки їх кількісного впливу на ефективність операційної діяльності підприємств готельно-ресторанної сфери, які є основою для планування та управління ресурсними потенціалами та стійким економічним розвитком суб'єктів господарювання. Основною метою цієї статті є встановлення закономірностей кількісної взаємодії показників ресурсомісткості та ефективності виробництва і визначення ступеня впливу поточних витрат на результат діяльності задля забезпечення можливості управління даними процесами і сталим економічним розвитком підприємств.

У даному дослідженні шляхом економіко-математичного моделювання побудовано моделі ефективності виробництва. На основі отриманих математичних рівнянь пояснена закономірності кількісного взаємовпливу факторів виробництва, визначено оцінювальні коефіцієнти розвитку резервів ресурсних потенціалів підприємств готельно-ресторанної сфери. За допомогою обчислених оцінювальних коефіцієнтів встановлено силу опосередкованої та прямої дії конкретного виду поточних витрат на ефективність операційної діяльності суб'єкта господарювання, частки внеску певного факторного параметру в сумарний вплив всіх факторів, можливості зростання доходу за рахунок розвитку ресурсних потенціалів. Шляхом інтерпретації отриманих в ході аналізу коефіцієнтів запропоновано математичну формулу для розрахунку резервів економічного розвитку закладів ресторанного господарства, які дозволяють встановити ступінь зростання прибутку за рахунок зміни обсягу певного ресурсу (виду поточних витрат) з урахуванням частки його внеску в інтегровану дію факторів. Розроблені моделі й коефіцієнти є підґрунтям для здійснення процесу управління сталим економічним розвитком підприємств готельно-ресторанної сфери шляхом планування результатів операційної діяльності, відсоткової зміни показників ефективності та економічного зростання суб'єктів господарювання.

Отже, на основі побудованих в ході аналізу економіко-математичних моделей ефективності виробничої діяльності закладів готельно-ресторанного господарства розраховані коефіцієнти економічного зростання і резервного розвитку, визначено диференційований та інтегрований вплив поточних витрат на загальний результат, запропоновані підходи для визначення напрямів економічного зростання та управління сталим розвитком підприємств.

Ключові слова: економіко-математичні моделі, оцінювальні коефіцієнти, аналіз, підприємство, ефективність, готельно-ресторанна сфера, поточні витрати, потенціал ресурсів, сталий економічний розвиток.

Yudina O. I., Stebliuk N. F., Mayko O. V., Zenina D. O. Management of sustainable economic development of hotel and restaurant enterprises on the base of analysis of current costs

The article describes approaches to analyzing current production costs and assessing their quantitative impact of operating activities on the efficiency of hotel and restaurant enterprises, which are the basis for planning and managing the resource potentials and sustainable economic development of business entities. The main aim of this article is to establish the trends of quantitative relationship between the indicators of resource intensity and production efficiency and to determine the influence

of current costs on the outcomes in order to ensure the possibility of managing these processes and sustainable economic development of enterprises.

The models of production efficiency, using the means of economic-mathematical modeling, are built in this study. On the basis of the obtained mathematical equations, the trends of the quantitative relationship between production factors are explained, the estimated coefficients for the development of reserves of resource potentials of enterprises in the hotel and restaurant sphere are determined. Using the calculated estimation coefficients, the strength of the indirect and direct impact of a particular type of current costs on the efficiency of the operating activities of an economic entity, the share of contribution of a certain factor parameter into the total impact of all factors, the opportunities of income increasing through the development of resource potentials are determined.

By interpreting the coefficients obtained as a result of the analysis, a mathematical formula for calculating reserves for the economic development of restaurant business establishments has been proposed, it allows to determine the level of profit growth due to changes in the amount of a certain resource (type of current costs), taking into account the share of its contribution to the integrated action of factors. The developed models and coefficients are the basis for managing the sustainable economic development of enterprises in the hotel and restaurant sector by planning the results of operating activities, percentage changes in performance indicators and economic growth of business entities.

Thus, on the basis of the economic and mathematical models of efficiency of production activities of hotel and restaurant enterprises the coefficients of economic growth and reserve development are calculated. The differentiated and integrated impact of current costs on the overall result is determined, and approaches to determining the directions of economic growth and management of sustainable development of enterprises are proposed.

Key words: economic and mathematical models, estimation coefficients, analysis, enterprise, efficiency, hotel and restaurant industry, current costs, resource potential, sustainable economic development.

Постановка проблеми. У національній парадигмі сталого розвитку України категорія «управління економічним розвитком» характеризується як системне узгодження, збалансованість складових елементів і процес розробки на цій основі стратегії сталого розвитку господарських утворень. У межах концепції дослідження сутність управління сталим розвитком розглядається як процес мобілізації внутрішніх резервів ресурсних потенціалів, раціоналізації та оптимізації структури виробництва, яка б забезпечувала економічне зростання та розвиток підприємства у мінливих та нестабільних умовах зовнішнього середовища. Отже, виникає проблема щодо визначення закономірностей та ступеня впливу витрат на економічний результат діяльності суб'єктів господарювання, виявлення резервів наявних ресурсів та можливостей їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові підходи до дослідження процесу управління сталим розвитком підприємств висвітлювалися у працях багатьох вчених, до яких належать Андрушків Б. М. [1], Бобровська О. [2], Василенко В. О. [3], Кирич Н. Б. [4], Медвідь М. Ю. [5], Томялойц Л. [6], Харазішвілі Ю. М. [7] та інші.

У роботах Б. М. Андрушківа, Н. Б., Кирич, Л. М. Мельник відмічається, що сталий економічний розвиток забезпечується шляхом максимізації сукупного доходу за рахунок збереження сукупного капіталу, раціоналізації процесу ресурсоспоживання і впровадження нових технологій [1, 4]. М. Ю. Медвідь характеризує процес управління сталим розвитком організації як оптимізацію витрат та максимізацію результатів діяльності суб'єктів господарювання [5]. Ю. М. Харазішвілі вважає, що процес управління сталим розвитком характеризується інтегральним станом економічної системи, яка включає низку підсистем та забезпечує їх функціонування у встановленому напрямку [6]. О. В. Василенко відмічає, що процес управління сталим розвитком охоплює економічну, соціальну і екологічну складові взаємовідносин суспільства та підприємств й здійснюється на макро- і мікрорівні [3]. Л. Томялойц вказує те, що сталий розвиток соціально-економічних систем поєднує такі взаємодоповнюючі процеси, як економічне зростання та розвиток [7]. Разом з цим, залишаються не розглянутими підходи до визначення диференційованого впливу поточних витрат на рівень прибутковості підприємств, встановлення закономірностей і ступеня зростання ефективності діяльності суб'єктів господарювання за функціональними ознаками та розвитку виробничого потенціалу.

Метою статті є встановлення закономірностей кількісної взаємодії показників ресурсомісткості та ефективності виробництва і визначення ступеня впливу поточних витрат на результат діяльності забезпечення можливості управління даними процесами і сталим економічним розвитком підприємств.

Виклад основного матеріалу. Дослідження сутності сталого економічного розвитку закладів готельно-ресторанного господарства за допомогою науково-теоретичних, аналітичних, економіко-математичних та ін. методів дозволяють математично описати кількісну залежність витрат і результатів функціонування підприємств, закономірності їх взаємозв'язку, а також визначити швидкість (темпи) зростання показників ефективності та можливості впливу інтегрованих ресурсів на економічне зростання.

Взаємообумовленість бізнес-процесів і показників операційної діяльності, математична закономірність впливу поточних витрат на рівень прибутку підприємств готельно-ресторанної сфери описується за допомогою побудованого рівняння такого вигляду:

$$\hat{Y}_{II} = 0,5013 + 0,9775 * \bar{E}_M - 0,01547 * \bar{E}_{ВП} + 0,02786 * \bar{E}_{ОФ} \quad (1)$$

де \hat{Y}_{II} – рівень операційного прибутку;
 \bar{E}_M – рентабельність матеріальних витрат операційної діяльності, грн/1 грн;
 $\bar{E}_{ВП}$ – рентабельність витрат на оплату праці, грн/1 грн;
 $\bar{E}_{ОФ}$ – рентабельність витрат на амортизацію (витрат основних виробничих фондів з операційної діяльності).

Оцінка достовірності економіко-математичної моделі здійснюється шляхом розрахунку її якісних параметрів: коефіцієнту детермінації R^2 , який дорівнює 0,9, критерію Фішера (при цьому F -спостережуване дорівнює 54,9; F -критичне – 4,76) і Дарбіна-Уотсона (d -спостережуване має значення – 0,9), виправленої вибіркової дисперсії (S^2) й виправленого стандартного відхилення (S), величина яких становила – 0,00. Значення коефіцієнта детермінації свідчить про те, що дана модель на 90% характеризує функціональну залежність досліджуваних показників, а F -спостережуване підтверджує статистичну значимість цього коефіцієнта, оскільки має значення більше, ніж F -критичне. Близька до нуля величина стандартної помилки (S^2 ; S) визначає точність наведених оцінок рівняння. Статистична незалежність відхилень встановлюється на основі розподілу критичних точок критерію Дарбіна-Уотсона, за яким нижнє значення коефіцієнта автокореляції (d_H) дорівнює 0,61, верхнє (d_B) – 2,6. Таким чином, значення d -спостережуваного знаходиться у таких межах: $0,61 < 0,9 < 2,6$. Отже, автокореляція відсутня, розроблена формула є якісною і визначає кількісний вплив поточних витрат виробництва (елементів операційних витрат) на прибутковість підприємств готельно-ресторанного бізнесу Дніпропетровської області. Крім того, проведено дослідження взаємодії показників ефективності виробництва з урахуванням фактору продуктивності праці за допомогою наступної моделі:

$$\hat{Y}_{II2} = 0,5095 + 0,07026 * \bar{E}_M + 0,06458 * \bar{E}_{ВП} + 0,0296 * \bar{E}_{ОФ} - 0,00326 * \bar{E}_{ПП} \quad (2)$$

де \hat{Y}_{II2} – рівень операційного прибутку;
 \bar{E}_M – рентабельність матеріальних витрат операційної діяльності, грн./1 грн.;
 $\bar{E}_{ВП}$ – рентабельність витрат на оплату праці, грн./1 грн.;
 $\bar{E}_{ОФ}$ – рентабельність витрат на амортизацію (витрат основних виробничих фондів з операційної діяльності).
 $\bar{E}_{ПП}$ – продуктивність праці.

Адекватність побудованої моделі підтверджується розрахованими параметрами оцінки її якості, які дорівнюють: $R^2 = 0,96$; $F_{спост.} = 144$; $F_{кр} = 4,53$, тобто $F_{спост.} > F_{кр.}$; $S^2 = 0,00$; $S = 0,00$; $d_{спост.} = 0,72$, ($0,61 < 0,72 < 2,6$). Отже, рівняння (2), що в математичній формі з достовірністю 96% описує особливості взаємодії факторів виробництва та їх вплив на результативний показник ефективності діяльності суб'єктів господарювання, може застосовуватися для подальшого аналізу.

Таким чином, створені у ході аналізу економіко-математичні моделі ефективності показників виробничої діяльності підприємств готельно-ресторанної сфери, служать підґрунтям для визначення закономірностей їх кількісного взаємовпливу, а також для розрахунку відповідних оцінювальних коефіцієнтів, що надають змогу аналізувати та оцінювати резерви розвитку ресурсних потенціалів, встановлювати силу й ступень впливу досліджуваних факторів (витрат ресурсів) на підвищення ефективності функціонування та розвиток виробничого потенціалу підприємств готельно-ресторанної сфери.

Оцінювальні приватні коефіцієнти еластичності кожного факторного параметру витрат в економіко-математичній моделі характеризують відсоткову зміну рівня операційного прибутку внаслідок зміни обсягу конкретного виду витрат і розраховуються за формулою:

$$H_{Ei} = b_i \frac{\bar{E}_i}{\bar{Y}}, \quad (3)$$

де H_{Ei} – коефіцієнти еластичності i -го фактору;
 b_i – коефіцієнт i -го факторного параметру;
 \bar{E}_i – середня величина i -го факторного параметру;
 \bar{Y} – середня величина рівня прибутку.

Для визначення наявних резервів розвитку потенціалу окремого виду ресурсу, що витрачається в процесі виробництва продукції (послуг), обчислюється відповідний коефіцієнт (λ_{Ei}) шляхом множення приватного коефіцієнта еластичності (H_{Ei}) на рівень питомої ваги окремого параметра поточних витрат у їхній загальній сукупності (тобто на ступень дії фактору на результат операційної діяльності) (δ_{Ei}):

$$\lambda_{Ei} = H_{Ei} * \delta_{Ei}, \quad (4)$$

де λ_{Ei} – коефіцієнт резервів розвитку потенціалу i -го виду ресурсу;

H_{Ei} – коефіцієнти еластичності i -го фактору;

δ_{Ei} – питома вага окремого факторного параметру (виду поточних витрат) в їх загальній сукупності.

Питома вага фактору (δ_{Ei}) показує, на скільки відсотків варіабельність результативної ознаки пояснюється варіацією i -го факторного параметра (рівня рентабельності витрат певного ресурсу) економіко-математичної моделі та обчислюється шляхом ділення приватного коефіцієнту детермінації i -го фактору (d_{Ei}) на коефіцієнт детермінації (R^2) побудованого рівняння:

$$\delta_{Ei} = \frac{d_{Ei}}{R^2}, \quad (5)$$

де δ_{Ei} – коефіцієнт частки внеску i -го фактору в їх агреговану дію;

d_{Ei} – приватний коефіцієнт детермінації i -го фактору;

R^2 – коефіцієнт детермінації лінійної економіко-математичної моделі.

Складовим елементом приватного коефіцієнта детермінації (d_{Ei}) є парний коефіцієнт кореляції між результативною та i -ю факторною ознакою (r_{YE_i}), що характеризує пряму дію i -го незалежного параметру рівняння (E_i) на залежний (результативний) показник прибутку (H_{Ei}) без урахування впливу інших змінних.

Розраховані за допомогою запропонованих коефіцієнтів оцінювальні параметри взаємовпливу економічних показників побудованої економіко-математичної моделі (1) наведені в табл. 1 [9].

Таблиця 1

Оцінювальна характеристика резервів розвитку показників ефективності виробництва на підприємствах готельно-ресторанної сфери Дніпропетровської області

№ з/п	Економічні показники моделі ефективності операційної діяльності	Показники оцінки впливу факторів на результат діяльності та резерви їх розвитку				
		r_{YE_i}	d_{E_i}	δ_{E_i}	H_{E_i}	λ_{E_i}
1	Рівень ефективності матеріальних витрат	0,772	6,653	7,381	2,875	21,215
2	Рівень ефективності витрат на оплату праці	-0,462	0,039	0,0437	-0,063	0,003
3	Рівень ефективності витрат ОВФ	0,351	0,197	0,2184	0,306	0,067
4	Рівень прибутку підприємств	$\bar{Y}_i = 1,06649$				

Джерело: розроблено автором

Дослідження на підставі оцінної характеристики резервів розвитку показників ефективності виробництва на підприємствах готельно-ресторанної сфери Дніпропетровської області виявили, що найбільші резерви розвитку в забезпеченні зростання ефективності роботи підприємства, закладені у факторі рентабельності матеріальних витрат, про що свідчить приватний коефіцієнт детермінації, з величиною 6,65, другим, але значно меншим за значенням даного коефіцієнта (0,197), є показник ефективності витрат ОВФ. Крім того, розраховані коефіцієнти ступеня внеску фактору δ_{E_i} , дозволили встановити, що розвиток фактору матеріальних витрат і зростання його ефективності (при $\delta_{E_M} = 7,381$), може внести істотний внесок до збільшення прибутку підприємств готельно-ресторанних послуг.

За іншими, вказаним в таблиці 1 параметрами оцінки моделі ефективності виробництва, найбільш високі характеристики також має показник матеріальних витрат. Прямий індивідуальний і опосередкований вплив цього фактору на ефективність виробництва складає: 0,772 і 6,653, тобто $r_{YE_i} = 0,772$; $d_{E_M} = 6,653$. Другим за значенням прямого приватного впливу є коефіцієнт фактору витрат на оплату праці ($r_{YE_{BH}} = 0,462$), який на відміну від характеристики свого впливу в загальній сукупності факторів, має позитивне значення.

Підтверджують першорядність значення в забезпеченні резервів розвитку ресурсного потенціалу та стійкого економічного зростання вище вказаного фактору коефіцієнти економічного зростання (H_{E_M}) і резервів розвитку (λ_{E_M}), які показують, що зростання рівня прибутку підприємств в більшій мірі залежить від зміни рентабельності матеріальних витрат, оскільки збільшення цього економічного показника на 1%

сприяє зростанню прибутковості на 2,88%, а з урахуванням ступеня його внеску в сумарний вплив факторів – на 21,22%. Підвищення ефективності використання ОВФ на 1%, дозволить збільшити прибуток на 0,31% і 0,01% (з урахуванням частки вкладу показника в інтегровану дію факторів) [8].

У ході дослідження проведена оцінка залежності взаємовпливу сукупних факторів ефективності з урахуванням показника продуктивності праці. Модель описує характер взаємозв'язків та кількісне співвідношення показників ефективності витрат й підтверджує основний тренд розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери Дніпропетровської області. Ця модель підкреслює, що підвищення продуктивності праці та збільшення ефективності використання ресурсів праці на 1% сприяє зростанню обсягів прибутку на 0,533% і 0,291%, відповідно, а підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів і ОВФ на 1%, впливає на збільшення прибутковості на 0,506% та 0,487%, відповідно (табл. 2) [9].

Таблиця 2

Оцінювальна характеристика резервів розвитку показників ефективності виробництва з урахуванням фактору продуктивності праці на підприємствах готельно-ресторанної сфери Дніпропетровської області

№ з/п	Економічні пок`азники моделі ефективності операційної діяльності	Показники оцінки впливу факторів на результат діяльності та резерви їх розвитку				
		r_{YE_i}	d_{E_i}	δ_{E_i}	H_{E_i}	λ_{E_i}
1	Рівень ефективності матеріальних витрат	0,772	0,391	0,4067	0,207	0,084
2	Рівень ефективності витрат на оплату праці	-0,462	0,1342	0,1397	0,263	0,037
3	Рівень ефективності витрат ОВФ	0,531	0,171	0,1778	0,325	0,058
4	Рівень продуктивності праці	0,67	0,3573	0,3722	0,272	0,101
5	Рівень прибутку підприємств	$\bar{Y}_i = 1,06649$				

Джерело: розроблено автором

Крім того, встановлено, що найбільший прямиий і опосередкований вплив на зростання ефективності результатів діяльності також надають показники матеріальних витрат ($r_{YE_M} = 0,772$; $d_{E_M} = 0,391$) і продуктивності праці ($r_{YE_{III}} = 0,67$; $d_{E_{III}} = 0,357$). Вони ж мають більш високі значення частки внеску у сукупний вплив факторів ($\delta_{E_M} = 0,407$; $\delta_{E_{III}} = 0,372$) й коефіцієнтів, що характеризують резерви розвитку ресурсного потенціалу ($\lambda_{E_M} = 0,084$; $\lambda_{E_{III}} = 0,101$). А отримане значення коефіцієнту еластичності або економічного зростання $H_{E_{оп}}$, демонструє найбільший рівень підвищення прибутку підприємств за рахунок удосконалення основних виробничих фондів, тобто зростання ефективності витрат ОВФ на 1%, створює умови для збільшення прибутку на 0,325%.

Таким чином, встановлення ступеня кількісного диференційованого та інтегрованого впливу поточних витрат на зростання ефективності виробництва за допомогою обчислених коефіцієнтів, дозволяє планувати обсяги використовуваних ресурсів (суму певних видів поточних витрат) задля досягнення заданих результатів операційної діяльності, відсоткову зміну показників ефективності та економічного зростання суб'єктів господарювання, а, отже, управляти сталим розвитком підприємств готельно-ресторанної сфери.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отриманні якісні характеристики досліджуваних процесів за допомогою запропонованих економіко-математичних моделей і коефіцієнтів свідчать про те, що вельми важливим фактором в процесі виробництва і обслуговування у сфері готельно-ресторанного бізнесу, який значною мірою впливає на результати функціонування суб'єктів господарювання, є персонал (людські ресурси). А зростання продуктивності праці, безпосередньо пов'язано з обсягом споживання матеріальних ресурсів, їх якістю та ефективністю використання. Оскільки висока якість та ефективність праці у готельно-ресторанній сфері значною мірою забезпечується наявністю розвинутої матеріально-технічної бази, сучасних засобів та предметів праці, що й підтверджується створеними економіко-математичними моделями, що описують закономірність взаємозв'язку цих процесів.

Проведений аналіз поточних витрат виробничої діяльності підприємств готельно-ресторанної сфери шляхом економіко-математичного моделювання та розрахунку на їх основі оцінювальних коефіцієнтів надає можливість управляти ресурсним потенціалом, знижувати поточні витрати і збільшувати прибуток завдяки найбільш раціонального та ефективного використання ресурсів, отже, дозволяє управляти сталим економічним розвитком суб'єктів господарювання на науковому підґрунті. Запропоновані підходи створюють умови для проведення подальших досліджень у напрямку формування моделі сталого економічного розвитку господарюючих одиниць, а також системи цільового управління цими процесами.

Список використаних джерел:

1. Андрушків Б. М., Мельник Л. М. Концептуальні положення оцінювання рівня досягнення сталого розвитку підприємства : *матер. всеукр. наук.-практ. конф.* Дн-ськ : ДГУ. 2016. С. 122 – 124.
2. Бобровська О. Сталый розвиток регіонів України: проблеми і шляхи їх розв'язання. *Публічне управління: теорія та практика* : електр. зб. наук. праць. № 1 (15). 2016. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01\(15\)/15.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01(15)/15.pdf).
3. Василенко В. О. Інновації та креативність на підприємствах як імператив стабілізації економіки : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2014. 320 с.
4. Кирич Н. Б., Співак С. М. Індикатори сталого розвитку регіону : матер. міжнар. наук.-техн. конф. Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя. 2018. С. 91–97.
5. Медвідь М. Ю. Методологічні основи економічного регулювання регіонального розвитку: *автореф. дис. на здобуття док. екон. наук.* Чернігів, 2016. 42 с.
6. Томялойц Л. Сталый розвиток: суперечність основних підходів [Електронний ресурс]. URL: <http://ecoethics.ru/neobhodimost-v-strogoy-ohrane-krupnyih-uchastkov-evropeyskih-lesov/>
7. Харазішвілі Ю. М., Ляшенко В. І. Проблеми оцінки та інтегральні індекси сталого розвитку промисловості України з позицій економічної безпеки. *Економіка України*. 2017. № 2. С. 3–23.
8. Юдіна О. І. Моделювання сталого економічного розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу на основі декомпозиційного аналізу. *Економічний простір: зб. наук. праць*. Дніпро : ПДАБА, 2022. № 181. С. 162–167.
9. Judina O. I. Оцінка резервного економічного розвитку виробничого потенціалу підприємства готельно-ресторанного господарства Дніпропетровської області. *Економічні горизонти*. № 2 (9). С. 58–68.

References:

1. Andrushkiv, B. M., Melnyk, L. M. (2016) Kontseptualni polozhennya otsinyuvannya rivnyia dosyahnennya staloho rozvytku pidpryyemstva [Conceptual provisions for assessing the level of achievement of sustainable enterprise development]. Materials of the all-Ukrainian scientific and practical conference. Dnipropetrovsk, DHU, pp. 122–124.
2. Bobrovska, O. (2016) Stalyy rozvytok rehioniv Ukrayiny: problemy i shlyakhy yikh rozvyazannya [Sustainable development of Ukrainian regions : problems and ways of solving them]. Public administration : theory and practice: an electronic collection of scientific works, No 1 (15), URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01\(15\)/15.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01(15)/15.pdf).
3. Vasilenko V.O. (2014) Innovation and creativity at enterprises as an imperative for economic stabilization: monograph [Innovatsiyi ta kreatyvnist' na pidpryyemstvakh yak imperatyv stabilizatsiyi ekonomiky: monograph]. Poltava: PUET.
4. Kyrych, N.B., Spivak, S.M. (2018) Indykatory staloho rozvytku rehionu [Indicators of sustainable development in the region]. Materials of the international scientific and technical conference. Ternopil, pp. 97–100.
5. Medvid', M. Yu. (2016) Metodolohichni osnovy ekonomichnoho rehulyuvannya rehional'noho rozvytku [Methodological bases of economic regulation of regional development]. Thesis abstract for obtaining a doctor of economic sciences. Chernihiv.
6. Tomialojts, L. (2015), Stalyy rozvytok: superechnist osnovnykh pidkhodiv [Sustainable development: the contradiction basic approaches] Electronic resource, URL: <http://ecoethics.ru/neobhodimost-v-strogoy-ohrane-krupnyih-uchastkov-evropeyskih-lesov/>
7. Kharazishvili, Yu. M., Lyashenko, V. I. (2017) Problemy otsinky ta intehralni indeksy staloho rozvytku promyslovosti Ukrayiny z pozytsiy ekonomichnoyi bezpeky [Problems of assessment and integral indices of sustainable development of the industry of Ukraine from the standpoint of economic secure]. Ukraine economy, No 2, pp. 3–23.
8. Yudina O.I. (2022) Modelyuvannya stalogo ekonomichnogo rozvitku pidpryyemstv gotelno-restorannogo biznesu na osnovi dekompozitsijnogo analizu [Modeling of sustainable economic development of hotel and restaurant business enterprises based on decomposition analysis]. Economic space: coll. of science works Dnipro : PDABA, 2022. No. 181, pp. 162–167.
9. Judina O. I. (2019) Evaluation of the reserve economic development of the production potential of the enterprise of the hotel and restaurant industry of the Dnipropetrovsk region [Otsinka rezervnoho ekonomichnoho rozvytku vyrobnychoho potentsialu pidpryyemstva hotel'no-restorannoho hospodarstva Dnipropetrovskoyi oblasti] Economic horizons, No 2(9), pp. 58–68.